

Nieuwsbrief ERF Updates - Nummer 02, 2015

Nummer 2, 2015

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2015:1673](#) 19-06-2015

Hof

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2015:4810](#) 30-06-2015

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2015:2634](#) 30-06-2015

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2015:2269](#) 16-06-2015

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2015:2270](#) 16-06-2015

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2015:4166](#) 09-06-2015

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2015:3954](#) 02-06-2015

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2015:1617](#) 27-05-2015

Rechtbank

[Rechtbank Gelderland, ECLI:NL:RBGEL:2015:4313](#) 02-07-2015

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2015:5403](#) 25-06-2015

[Rechtbank Zeeland-West-Brabant, ECLI:NL:RBZWB:2015:4192](#) 25-06-2015

[Rechtbank Noord-Holland, ECLI:NL:RBNHO:2015:4824](#) 18-06-2015

[Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2015:4300](#) 16-06-2015

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2015:6738](#) 12-06-2015

[Rechtbank Zeeland-West-Brabant, ECLI:NL:RBZWB:2015:3477](#) 27-05-2015

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2015:6770](#) 13-05-2015

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2015:4272](#) 16-04-2015

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2015:3995](#) 09-04-2015

Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2015:3551 11-02-2015

RECHTSPRAAK

Partnerbegrip erfbelasting. Zesmaandeneis samenlevingscontract niet in strijd met gelijkheidsbeginsel.

Erflater overlijdt in 2013. Zijn tweelingbroer, die sinds 2010 met erflater op hetzelfde adres stond ingeschreven, is enig erfgenaam. De broer staat nog geen vijf jaar ingeschreven op hetzelfde adres als erflater (art. 1a lid 3 SW 1956, tekst 2013). Na de diagnose was erflater minder dan zes maanden overlevingstijd voorspeld, waardoor een samenlevingscontract niet is opgesteld (art. 1a lid 1 onder c SW 1956, tekst 2013). De inspecteur legt een aanslag erfbelasting op met toepassing van tariefgroep II. De broer wil aangemerkt worden als partner in de zin van artikel 1a SW 1956 (tariefgroep I, partnervrijstelling). Hij stelt dat sprake is van ongelijke behandeling (in de zin van art. 20 en art. 21 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie) omdat de vereiste termijn van zes maanden voor het samenlevingscontract onderscheid maakt tussen erflaters met een mediane overlevingstijd korter dan zes maanden en met langer dan zes maanden na diagnose. De rechtbank wijst het standpunt van de broer af. De rechtbank vat het beroep op het gelijkheidsbeginsel op als een beroep op

artikel 14 EVRM en artikel 26 IVBPR. Artikelen 20 en 21 van het Handvest zijn niet van toepassing op de aanslag erfbelasting, omdat het geen Unierecht betreft (art. 51 Handvest). Blijkens de parlementaire geschiedenis heeft de wetgever gekozen voor uniformering van het partnerbegrip en gaat daarbij uit van formele, objectief kenbare en goed controleerbare kenmerken. De termijn van zes maanden beoogt misbruik van de gunstige tarieven en vrijstellingen te voorkomen.

Volgens de rechtbank is de wetgever binnen de door hem toekomende ruime beoordelingsmarge gebleven door voor ongehuwden de zesmaandeneis als voorwaarde te stellen. Ter voorkoming van misbruik is de termijn niet zodanig lang dat sprake is van onevenredigheid. Van een ongelijke behandeling die in strijd is met het verdragsrechtelijke gelijkheidsbeginsel is dan ook geen sprake.

Instantie: Rechtbank Gelderland

Datum uitspraak: 02-07-2015

ECLI: ECLI:NL:RBGEL:2015:4313

Zaaknummer: AWB - 14 _ 8132

Rechters: J.J. Catsburg

Wetsartikelen: 1a SW 1956 (tekst 2013), 20 Handvest Europese Unie, 21 Handvest Europese Unie, 51 Handvest Europese Unie, 14 EVRM en 26 IVBPR

RECHTSPRAAK

Tuchtrecht. Notaris passeert testament op aangeven van bewindvoerder, zonder testatrice eerst concept toe te zenden. Onzorgvuldig.

De bewindvoerder van een hoogbejaarde vrouw heeft de notaris – die eerder ook testamenten voor haar opstelde – benaderd met de mededeling dat en in welke zin de vrouw haar testament wilde wijzigen. Daarop heeft de notaris een concept opgesteld en dit de bewindvoerder toegezonden. Een dag later heeft de notaris het testament verleden in het verzorgingstehuis waar de vrouw verbleef.

In dit nieuwe testament zijn de legaten aan klager en zijn benoeming tot executeur vervallen. In plaats daarvan zijn de notaris en de bewindvoerder tot executeurs benoemd onder toekenning van loon.

Klager verwijt de notaris onder andere onzorgvuldig te hebben gehandeld bij het opstellen van het concepttestament. Het hof verklaart deze klacht – anders dan de kamer in eerste instantie – gegrond en legt de notaris een berisping op.

Het hof acht de handelswijze van de notaris in strijd met artikel 17 lid 1 WNA en artikel 43 lid 1 WNA. De notaris had, alvorens een concept op te stellen, eerst met de vrouw persoonlijk haar wensen en de gevolgen daarvan moeten bespreken, haar vervolgens tijdig van een concept moeten laten kennisnemen en ten slotte bij het passeren ervan zich moeten vergewissen dat de inhoud overeenkomstig haar wil was.

Het hof neemt hierbij in aanmerking dat (1) het maken van een testament een hoogstpersoonlijke handeling is waarbij vertegenwoordiging door een bewindvoerder is uitgesloten, (2) dat de vrouw ten tijde van het opmaken van het testament 91 jaar oud was, (3) dat het contact verliep via de bewindvoerder die heeft doorgegeven wat de inhoud van het testament moest worden, (4) dat zowel de bewindvoerder als de notaris door hun benoeming tot executeur tegen beloning zelf belang had bij de inhoud van het testament, en (5) dat aan de notaris niet te kennen is gegeven of is gebleken dat de vrouw op korte termijn zou kunnen overlijden en er dus geen acute urgentie tot passeren op een termijn van een dag was.

De klacht dat de notaris onvoldoende heeft onderzocht of de vrouw wilsbekwaam was (art. 4:55 lid 3 BW), verklaart het hof ongegrond. Dat de notaris geen nader onderzoek heeft gedaan aan de hand van het Stappenplan Beoordeling Wilsbewkaamheid van de KNB, acht het hof – net als de kamer – niet laakbaar. Er waren geen bijzondere omstandigheden die tot nader onderzoek noopten.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 30-06-2015

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2015:2634

Zaaknummer: 200.160.558/01 NOT

Rechters: A.D.R.M. Boumans, J.H. Lieber en J.W. van Zaane

Wetsartikelen: 17 WNA, 43 WNA en 4:55 BW

RECHTSPRAAK

Opheffing verplichting tot vestiging verzorgingsvruchtgebruik toegekend.

Erflater heeft zijn geregistreerde partner onterfd. De partner doet beroep op het verzorgingsvruchtgebruik van woning en inboedel (art. 4:29 BW). Erflaters erfgenaam, tevens executeur, verzoekt om opheffing van de verplichting tot vestiging van dit vruchtgebruik, omdat de partner daaraan geen behoefte zou hebben (art. 4:33 lid 2 BW). In navolging van de kantonrechter (Rb. Gelderland 24 februari 2015, ECLI:NL:RBGEL:2015:1469) wijst het hof het verzoek van de erfgenaam toe.

Het verzorgingsvruchtgebruik is niet bedoeld als waarborg voor onverkorte voortzetting van het oude leefpatroon (MvA I, 17 141, nr. 120a, p. 3). Volgens de Hoge Raad (8 juni 2007, ECLI:NL:HR:2007:BA2507) is niet meer beoogd dan een vangnet, in de vorm van een passende voorziening voor zover de verzorging niet gewaarborgd is. Of sprake is van behoefte moet beoordeeld worden met inachtneming van de – niet-limitatieve – criteria van artikel 4:33 lid 5 BW. Daarbij moet rekening gehouden worden met alle relevante omstandigheden van het geval, niet alleen met de omstandigheden ten tijde van het overlijden.

Volgens het hof heeft de partner in casu geen behoefte aan het vruchtgebruik van de woning en inboedel. De partner is 63 jaar, alleenstaand en heeft niet de zorg voor anderen. Zij heeft een volledig gemeubileerde woning in eigendom, waar zij in elk geval rondom het overlijden van erflater permanent verbleef en nog steeds verblijft. Zij ontvangt een bijzonder partnerpensioen van ruim 650 euro per maand, terwijl haar woonlasten 250 euro per maand zijn. Niet is gebleken dat zij niet zelf in haar aanvullende behoefte kan voorzien.

Dat de partner heel graag in de woning van erflater wil wonen en dit voor haar een gevoelskwestie is, maakt dat niet anders.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 30-06-2015

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2015:4810

Zaaknummer: 200.166.529

Rechters: J.H. Lieber, E.H. Schulten en M.H.H.A. Moes

Wetsartikelen: 4:29 BW, 4:30 BW en 4:33 BW

RECHTSPRAAK

Geschil over asbestemming. Erflaters vermoedelijke wens prevaleert.

Broer en zus zijn in geschil over de bestemming van de as van moeder. Volgens artikel 18 lid 1 Wet op de Lijkbezorging (WLB) wordt in de lijkbezorging voorzien door degene die het verlot voor de crematie aanvraagt, in dit geval dochter. Dit wil niet zeggen dat zij naar eigen inzicht mag bepalen hoe de asbestemming gebeurt. Zij moet dat doen overeenkomstig de (vermoedelijke) wens van de overledene, tenzij dat redelijkerwijs niet geveerd kan worden.

Dochter wil al de asresten bijzetten in het graf van vader. Zoon wil een deel van de as in een afzonderlijke urn bewaren.

Vaststaat dat moeder uitdrukkelijk de wens had om te worden bijgezet in het graf van vader. Moeder is gecremeerd en niet is gebleken dat zij wilde dat de urn met al haar asresten in het graf van vader zou worden bijgezet. Voorts staat vast dat de band tussen moeder en zoon – die tot zijn 34e jaar bij moeder inwoonde – hecht was en moeder als orgaandonor geregistreerd stond. Al met al vindt de kortgedingrechter het voldoende aannemelijk dat moeder vermoedelijk geen bezwaar zou hebben tegen het afgeven van een beperkt gedeelte van haar as aan haar zoon. Hoewel het standpunt van de dochter alleszins begrijpelijk is, moet hier toch de vermoedelijke wens van moeder prevaleren, zoals artikel 18 lid 1 WLB voorschrijft.

Instantie: Rechtbank Zeeland-West-Brabant

Datum uitspraak: 25-06-2015

ECLI: ECLI:NL:RBZWB:2015:4192

Zaaknummer: C/02/299051 / KG ZA 15-278

Rechters: Poerink

Wetsartikelen: 18 WLB

RECHTSPRAAK

Ontslag executeur afgewezen. Zijn beheer mag voortduren na voltooiing werkzaamheden, gelet op testament.

Erflaatster is in 2002 overleden. Een van haar erfgenamen (A) verzoekt de kantonrechter in 2015 om ontslag van de door erflaatster benoemde executeur (art. 4:149 lid 1 onder f en lid 2 BW jo. art. 133 Ow NBW).

De kantonrechter wijst het ontslag af.

De executeur heeft zijn werkzaamheden, ondanks het lange tijdsverloop sinds het overlijden, nog niet voltooid. Dat maakt dat zijn taak nog niet automatisch is geëindigd (art. 4:149 lid 1 onder a BW).

De kantonrechter overweegt dat een executeur kan worden ontslagen als hij in ernstige mate tekort is geschoten in de vervulling van zijn taak, maar ook als van e|e|n of meer erfgenamen niet kan worden gevergd dat de nalatenschap waarin zij deelgenoot zijn nog langer wordt beheerd door de executeur. Van een gewichtige reden voor ontslag kan ook sprake zijn als door ernstig wantrouwen de persoonlijke vertrouwensrelatie tussen een erfgenaam en een executeur ernstig is verstoord. Het wantrouwen moet dan wel van voldoende omvang en gewicht zijn, langdurig aan de gang zijn en niet aanstonds van grond ontbloom zijn.

De redenen die A aanvoert voor het ontslag zijn niet gewichtig genoeg. De verstoorde vertrouwensrelatie is merendeels terug te voeren op de tussenkomst van een gemachtigde van X in de loop van de afwikkeling. Dat de executeur in een andere nalatenschap optreedt als gevolmachtigde van mede-erfgenamen B en C zou twijfels kunnen oproepen over de onafhankelijkheid van de executeur in de onderhavige nalatenschap. Echter, deze dubbelfunctie is in dit vergevorderde stadium van afwikkeling onvoldoende reden voor ontslag.

Ten overvloede overweegt de kantonrechter nog het volgende. Erflater heeft in zijn testament bepaald dat de executeur zal voortduren totdat zijn nalatenschap geheel zal zijn afgewikkeld. De executeur wil uit pie|teit jegens erflater het testament hierin volgen. Erflaters onder het oude erfrecht gemaakte bepaling leidt er volgens de kantonrechter toe dat de executeur de

bevoegdheid heeft ook na voltooiing van zijn werkzaamheden als executeur de goederen te beheren zolang de nalatenschap niet is afgewikkeld (art. 133 Ow NBW). Zulks dus in afwijking van artikel 4:150 lid 1 BW dat ervan uitgaat dat de executeur zijn beheer eindigt na voltooiing van zijn werkzaamheden (art. 4:149 lid 1 onder a BW).

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 16-06-2015

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2015:4300

Zaaknummer: 3794961 961

Rechters: A.A.T. van Rens

Wetsartikelen: 133 Ow NBW, 4:149 BW en 4:150 BW

RECHTSPRAAK

Erfgenaam heeft zuiver aanvaard door verkoop appartement. Hof ziet geen ruimte voor verdeling tijdens vereffening.

Moeder laat in 2005 haar drie kinderen als enige erfgenamen achter. De zoon verkoopt op 4 maart 2005 moeders appartement. De vraag rijst of hij hiermee de nalatenschap zuiver heeft aanvaard, of dat zijn latere verklaring van beneficiair aanvaarding nog effect heeft (art. 4:191 lid 1 BW).

Het hof oordeelt dat de zoon door de verkoop al zuiver heeft aanvaard.

Het hof overweegt op grond van de parlementaire geschiedenis bij artikel 4:192 lid 1 BW (MvA, II, Parl. Gesch. Boek 4 BW, pp. 933934) dat een erfgenaam de keuzemogelijkheden van verwerpen, beneficiair aanvaarden en zuiver aanvaarden niet verliest, als hij slechts daden van beheer verricht in de zin van artikel 3:170 lid 2 tweede volzin BW. De erfgenaam verliest wel zijn keuzemogelijkheid als hij als heer en meester over de goederen beschikt, in welk geval hij zuiver aanvaardt.

Volgens het hof is de verkoop niet te beschouwen als een normale exploitatie van de woning en geen daad van beheer. De verkoop is daarentegen wel een andere handeling betreffende een gemeenschappelijk goed als bedoeld in artikel 3:170 lid 3 BW. De omstandigheid dat ook een niet-erfgenaam het appartement kan verkopen, is geen reden om in de verkoop door een erfgenaam geen daad van zuivere aanvaarding te zien.

Het hof overweegt ten slotte ambtshalve dat het gedurende de vereffening niet mogelijk is dat een deelgenoot op grond van artikel 3:185 BW vordert dat de rechter de wijze van verdeling gelast of de verdeling vaststelt (art. 4:222 BW). Dat betekent dat de rechter partijen, zolang de vereffening niet is voltooid, ambtshalve nietontvankelijk moet verklaren in hun vorderingen voor zover die strekken tot verdeling en de bij die verdeling nodige toerekening van schulden op het aandeel van de deelgenoot schuldenaar.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 09-06-2015

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2015:4166

Zaaknummer: 200.113.479

Rechters: J.H. Lieber, M.L. van der Beek en K.J. Haarhuis

Wetsartikelen: 3:170 BW, 3:185 BW en 4:192 BW

RECHTSPRAAK

WOZ-waarde en erfbelasting. Artikel 21 lid 5 SW 1956 niet in strijd met EVRM.

Moeder is in 2013 overleden. Belanghebbende stelt dat de inspecteur moeders appartement (geen serviceflat) niet voor de WOZ-waarde (art. 21 lid 5 SW 1956) in de erfbelasting heeft mogen betrekken, maar slechts voor de lagere gerealiseerde verkooppopbrengst.

Daarvoor beroept belanghebbende zich onder andere op het tegemoetkomende beleid voor serviceflats en het gelijkheidsbeginsel en op artikel 1 van het Eerste Protocol van het EVRM. Voorts betoogt belanghebbende dubbel belast te zijn doordat hij bij vaders overlijden ook al over een deel van het appartement erfbelasting heeft betaald. Belanghebbende wijst ook naar rechtspraak over de WOZ-waarde in de inkomstenbelasting (Hof Den Bosch 20 maart 2015, ECLI:NL:GHSHE:2015:980 , HR 3 april 2015, ECLI:NL:HR:2015:812).

De rechtbank wijst alle argumenten van belanghebbende af, onder andere door verwijzing naar het oordeel van de Hoge Raad van 1 februari 2014 (ECLI:NL:HR:2014:339) dat artikel 21 lid 5 SW niet in strijd is met het EVRM.

Instantie: Rechtbank Zeeland-West-Brabant

Datum uitspraak: 27-05-2015

ECLI: ECLI:NL:RBZWB:2015:3477

Zaaknummer: AWB - 14 _ 4168

Rechters: D. Hund

Wetsartikelen: 21 SW 1956 en 1 EP EVRM

RECHTSPRAAK

Onjuiste successieaangifte door moeder. Omkering van de bewijslast (art. 27e AWR) geldt ook voor haar erfgenamen.

Vader overlijdt in 2004 en heeft moeder tot enig erfgenaam benoemd. Moeder geeft voor het successierecht ruim 200.000 euro aan als zijnde vaders nalatenschap. Zij maakt geen melding van de trust die vader in 1998 instelde op Jersey en waarvan moeder (onder andere) begunstigde is.

Na een tip vraagt de inspecteur informatie op bij de autoriteiten op Jersey. Hierop volgt een navorderingsaanslag successierecht, gebaseerd op een geschatte nalatenschap van vader van 100.000.000 euro.

Moeder is inmiddels overleden, haar erfgenamen betwisten deze navorderingsaanslag.

Zij stellen ten eerste dat de omkering en de verzwaring van de bewijslast van artikel 27e AWR (bij een onjuiste aangifte door moeder) geen toepassing vindt op de erfgenamen van moeder. Moeder heeft niet de vereiste aangifte gedaan, daarop hebben haar erfgenamen geen invloed kunnen uitoefenen. Het hof wijst dit standpunt af. Moeders aangifte vertoont gebreken, zodat van haar nagevorderd had mogen worden. De daarmee samenhangende schuld is pas geformaliseerd in een navorderingsaanslag na haar overlijden. Dit heeft niet tot gevolg dat de processuele gevolgen van het niet doen van de vereiste aangifte teniet gaan met moeders overlijden. Zij zijn niet verknocht aan de persoon maar aan het niet doen van de vereiste aangifte. De rechtsmiddelen die moeder had om zich te verweren tegen de aanslag zijn ook die van haar erfgenamen.

Resteert de vraag of de inspecteur een redelijke schatting heeft gemaakt van vaders nalatenschap. Volgens het hof is dit niet het geval. De inspecteur heeft niet verklaard hoe vader gerekend vanaf 1974, toen hij ruim (omgerekend) 5.000.000 euro bezat, tot aan zijn overlijden een vermogen kan hebben opgebouwd van 100.000.000 euro. Het hof stelt de nalatenschap zelf schattenderwijs vast op 8.000.000 euro (art. 8:41a AWB).

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 27-05-2015

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2015:1617

Zaaknummer: BK-11_01171-

Rechters: H.A.J. Kroon, G.J. van Leijenhorst en J.J.J. Engel

Wetsartikelen: 27e AWR en 8:41a AWB

RECHTSPRAAK

Artikel 66 lid 3 SW 1956 (Edelweissroute) heeft niet onbeperkt terugwerkende kracht.

Erflater is in 1981 overleden. In 2011 melden zijn erfgenamen de belastingdienst dat erflater bij zijn overlijden beschikte over buitenlands vermogen. Dit vermogen is eerder niet aangegeven voor het successierecht. De inspecteur legt in 2012 een navorderingsaanslag successierecht op op grond van artikel 66 lid 3 SW 1956. In geschil is of de inspecteur hiertoe bevoegd was.

Artikel 66 lid 3 SW 1956 is per 1 januari 2012 in werking getreden om de zogeheten Edelweissroute onmogelijk te maken. Bij buitenlands vermogen kan men zo de vervaltermijn van artikel 16 lid 4 AWR (12 jaar) niet meer 'uitzweten' en navordering niet meer voorkomen.

De rechtbank oordeelt dat de inspecteur in dit geval niet bevoegd was tot naheffing.

Uit de letterlijke tekst van artikel 66 lid 3 SW 1956 volgt niet dat aan de bepaling onbeperkte terugwerkende kracht toekomt in die zin dat ook voor nalatenschappen als de onderhavige, waarvoor de bevoegdheid tot navordering reeds is vervallen (in casu in 1993), de in de tijd onbeperkte navorderingsbevoegdheid geldt. De bepaling spreekt immers van het *niet vervallen* van de bevoegdheid tot navordering. Dit betekent dat de bevoegdheid tot navordering nog aanwezig diende te zijn bij de inwerkingtreding van de bepaling op 1 januari 2012.

Volgens de rechtbank volgt uit de parlementaire geschiedenis evenmin dat de wetgever de terugwerkende kracht ruimer heeft bedoeld.

Tot slot wijst de rechtbank op de Aanwijzingen voor de regelgeving (*Stcrt.* 1992, 230) waaruit blijkt dat terugwerkende kracht van een (fiscale) regeling uitzondering is.

Instantie: Rechtbank Noord-Holland

Datum uitspraak: 18-06-2015

ECLI: ECLI:NL:RBNHO:2015:4824

Zaaknummer: AWB - 14 _ 1862

Rechters: M.C. van As, M.C.A. Onderwater en M.H.L.C. Bijvoet

Wetsartikelen: 66 SW 1956 en 16 AWR

RECHTSPRAAK

Zuivere aanvaarding door gedragingen. Kortgedingrechter kan dit declaratoir oordeel echter niet uitspreken.

Na moeders overlijden vordert de zoon in kort geding zijn twee zusters te veroordelen om mee te werken aan totstandkoming van de verklaring van erfrecht inhoudende dat zij allen de nalatenschap zuiver hebben aanvaard. De zusters hebben in 2015 de nalatenschap verworpen middels verklaringen bij de rechtbank (art. 4:191 BW). Zoon stelt dat zijn zusters de nalatenschap al eerder zuiver hebben aanvaard, gelet op hun gedragingen (art. 4:192 lid 1 BW).

De rechter in kort geding gaat in deze stelling van de zoon mee. De zusters hebben de nalatenschap zuiver aanvaard door hun gedragingen, onder andere door van de zoon – die zij lieten begaan in het beheer van het onroerend goed van moeder – rekening en verantwoording te verlangen, door actief deel te nemen aan de verdeling van de inboedel en door de zoon expliciet te machtigen om bestuurlijke procedures te voeren ten aanzien van het onroerend goed. Zij hebben zich niet beraden over hun keuze als bedoeld in artikel 4:185 BW.

Toch wijst de rechtbank de vordering van de zoon af, omdat hij – verkapt – om een op een declaratoir gelijkend oordeel verzoekt, waarvoor in kort geding nu eenmaal geen plaats is.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 25-06-2015

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2015:5403

Zaaknummer: C-03-200893 - KG ZA 15-3

Rechters: P. Hoekstra

Wetsartikelen: 4:185 BW, 4:190 BW, 4:191 BW en 4:192 BW

RECHTSPRAAK

Materieel terugwerkende kracht van artikel 9 lid 2 BW niet in strijd met EVRM volgens Hoge Raad.

Vader is in 2003 overleden, moeder overlijdt in 2010. De kinderen hebben niet-opeisbare vorderingen op moeder door onderbedeling in vaders nalatenschap. Vader heeft hiervoor testamentair een enkelvoudige jaarlijkse rente voorgeschreven die, gelet op de vermoedelijke looptijd (statistische levensverwachting van moeder), wordt berekend op basis van een samengestelde rente van 6%, tenzij de erfgenamen anders overeenkomen. Moeder en de kinderen stellen de rente nadien vast op 13% enkelvoudig per jaar.

De inspecteur belast een deel van de door moeder verschuldigde rente bij de kinderen als fictieve verkrijging in de zin van artikel 9 lid 2 SW 1956 (bovenmatige rente).

De kinderen stellen primair dat artikel 9 lid 2 SW 1956 (ingevoerd in 2010) in strijd is met artikel 1 van het Eerste Protocol van het EVRM doordat het materieel terugwerkende kracht heeft. Immers, de bovenmatige renteaangroei wordt, ook voor zover die aangroei plaatsvond vóór 2010, sinds 1 januari 2010 ook in de heffing betrokken.

De Hoge Raad wijst het standpunt van de kinderen af, in navolging van het hof (ECLI:NL:GHAMS:2014:2774).

Bij de invoering van artikel 9 lid 2 SW 1956 is geen regel van overgangsrecht getroffen. Bij de parlementaire behandeling is erop gewezen dat een hoge enkelvoudige rente in het verleden wel werd gehanteerd uit vrees dat een samengestelde rente van zes percent voor de inkomstenbelasting (Wet IB 1964) zou leiden tot jaarlijkse belastbaarheid van die rente. Deze vrees is reeds in 1992 weggenomen door een beleidsbesluit. Dat nadien niettemin wordt gekozen voor een hoge enkelvoudige rente, berekend op basis van een statistische levensverwachting en een samengestelde rente van zes percent, zal zijn ingegeven door de hoop aldus een fiscaal voordeel te behalen. Om die reden is alleen voor gevallen waarin de nalatenschap vóór 1 januari 1993 is opengevallen, toen de vorenbedoelde vrees nog niet was weggenomen, een tegemoetkoming toegezegd (zie *Kamerstukken II* 2009/10, 31 930, nr. 81, p. 56).

Gelet hierop kan niet worden gezegd dat de wetgever geen legitiem doel heeft nagestreefd. Ook is geen sprake van verboden willekeur en evenmin komt artikel 9 lid 2 SW 1956 in strijd met het vereiste van 'lawfulness' in de zin van de rechtspraak van het EHRM. Artikel 1 van het Eerste Protocol eist niet dat de invoering van een wettelijke regeling zoals artikel 9 lid 2 SW 1956 gepaard gaat met overgangsrecht dat voorziet in een vorm van eerbiedigende werking. De wetgever heeft de hem in dit verband toekomende ruime beoordelingsvrijheid dan ook niet overschreden.

De kinderen stellen tot slot dat sprake is van een individuele en buitensporige last, nu ieder van hen over een negatieve nalatenschap (van moeder) ruim 600.000 euro erfbelasting moet betalen. Volgens de Hoge Raad heeft het hof bij de beoordeling hiervan terecht ook de eerste nalatenschap (van vader) in aanmerking genomen. De last van de verschuldigde erfbelasting dient ook te worden beschouwd in het licht van de omvang van de rentevordering die krachtens artikel 9 SW 1956 fictief tot de verkrijging wordt gerekend en ter gelegenheid van het openvallen van die nalatenschap tot uitkering komt. Artikel 9 SW 1956 leidt dan ook niet tot heffing over niet ontvangen bedragen.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 19-06-2015

ECLI: ECLI:NL:HR:2015:1673

Zaaknummer: 14/04081

Rechters: R.J. Koopman, C. Schaap, M.A. Fierstra, Th. Groeneveld en J. Wortel

Wetsartikelen: 9 lid 2 SW 1956 en 1 Eerste Protocol EVRM

RECHTSPRAAK

HEMA-notarisservice tuchtrechtelijk goedgekeurd.

De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) maakt een notaris die deelneemt aan de zogeheten HEMA-notarisservice (testamenten en samenlevingscontracten) een aantal tuchtrechtelijke verwijten. Het hof wijst alle klachten af.

Er is volgens het hof voldoende ruimte voor de notaris om regie, zeggenschap en toezicht te behouden op de uitbestede werkzaamheden. Dat de werkwijze in de voorfase in grote mate is geautomatiseerd met standaardvragen, maakt dat niet anders.

Voorts is de geheimhouding (art. 22 WNA) van door cliënten verstrekte gegevens volgens het hof voldoende gewaarborgd. De geheimhouding van de notarissen strekt zich uit over de aan de tussenschakel (Novataris) verstrekte opdracht tot uitvoering van notariële werkzaamheden, hetgeen in de overeenkomsten vastligt.

De zorgplicht van de notaris en vrije en onafhankelijke wilsvorming (art. 43 WNA) zijn ook niet in het geding, gelet op de Belehrung door de notaris bij het afronden van de akten (tweede fase).

Tot slot is niet aannemelijk geworden dat de onafhankelijkheid van de notaris (art. 17 WNA) door de werkwijze gevaar zou lopen. Van overtreding van het provisieverbod is evenmin sprake. De HEMA en Novataris brengen niet alleen cliënten aan, maar verlenen ook diensten.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 16-06-2015

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2015:2270

Zaaknummer: 200.158.643/01 NOT

Rechters: H.T. van der Meer, C.H.M. van Altena en M. Bijkerk

Wetsartikelen: 17 WNA, 22 WNA, 43 WNA en 61 WNA

RECHTSPRAAK

Vorderingen wettelijke verdeling. Nominale waarde moet bij opeisbaarheid betaald, niet de lagere 'belaste waarde' volgens erfbelasting.

Moeder overlijdt in 2003, vader in 2012, beiden zonder testament. Vader is intussen hertrouwd.

Na vaders overlijden verschillen de weduwe en vaders kinderen uit het eerste huwelijk van mening over de omvang van hun (opeisbare) vordering op de weduwe, die door de wettelijke verdeling van moeders nalatenschap is ontstaan (art. 4:13 lid 3 BW, art. 4:14 lid 1 BW).

De weduwe houdt vast aan de belastbare waarde voor de kinderen volgens de aangifte erfbelasting in moeders nalatenschap, welke waarde vader ook heeft opgenomen in de staat van aanbrengsten toen hij voor de tweede maal huwde. Het hof wijst dit standpunt af.

Uit moet worden gegaan van de 'totale verkrijging' (die ten grondslag ligt aan de aangifte erbelasting), verminderd met de betaalde erfbelasting. Hieraan kan niet afdoen dat in verband met de eertijds uitgestelde opeisbaarheid voor de heffing van de successierechten van het lagere bedrag als belaste verkrijging is uitgegaan en evenmin dat vader meende een lager bedrag verschuldigd te zijn.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 02-06-2015

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2015:3954

Zaaknummer: 200.139.760-01

Rechters: W. Breemhaar, M.E.L. Fikkers en B.J.H. Hofstee

Wetsartikelen: 4:13 BW en 4:14 BW

RECHTSPRAAK

Nietigheid testament wegens wilsontbreken afgewezen.

Erflaatster overlijdt in 2013 op hoge leeftijd. In 2004 heeft zij in haar testament haar onderbuurman tot executeur en legataris benoemd.

In maart 2007 wordt erflaatster onder bewind gesteld op situationele gronden, dus niet wegens een geestelijke stoornis. Haar belastingadviseur is bewindvoerder. Deze verklaart dat erflaatster medisch hulpbehoevend is en dat omwonenden de onderbuurman bij erflaatster ten onrechte zwart hebben gemaakt.

In april 2007 schrapt erflaatster de onderbuurman uit haar testament en benoemt zij de belastingadviseur en notaris tot executeurs.

Na erflaatsters overlijden stelt de onderbuurman dat haar testament uit 2007 nietig is wegens wilsontbreken (art. 3:34 lid 2 BW, art. 4:55 BW). Volgens de onderbuurman leed erflaatster aan een geestelijke stoornis en is die van beslissende invloed geweest op de inhoud van het testament. De buurman wijst met name op een geheugenverlies bij erflaatster.

Volgens de rechtbank heeft de buurman de geestelijke stoornis niet kunnen aantonen en is het testament daarom niet nietig.

Gezien de hoge leeftijd van erflaatster mag aangenomen worden dat haar geheugen haar bij tijd en wijle in de steek liet. Dit rechtvaardigt op zichzelf niet de gevolgtrekking dat sprake was van een geestelijke stoornis, aldus de rechtbank. Bovendien zijn de verklaringen omtrent erflaatsters geheugenverlies niet van medici afkomstig, zodat hier geen doorslaggevend gewicht aan kan worden toegekend.

Dat erflaatster zich kennelijk en waarschijnlijk ten onrechte heeft laten meevoeren in het wantrouwen van de omwonenden jegens de onderbuurman is onfortuinlijk voor hem, maar dergelijk wantrouwen duidt niet (voldoende) op een geestelijke stoornis van erflaatster.

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 11-02-2015

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2015:3551

Zaaknummer: C-09-453295 HA ZA 13-1197

Rechters: D.R. Glass

Wetsartikelen: 3:34 BW en 4:55 BW

RECHTSPRAAK

Notaris had betaling door erflaters gemachtigde van ervenrekening niet hoeven voorkomen.

Klager verwijt de notaris onzorgvuldig te hebben gehandeld bij de afgifte van een verklaring van erfrecht na het overlijden van de moeder van klager.

Moeder had advocaat X gemachtigd om bepaalde betalingen van haar bankrekening te doen. Na moeders overlijden geeft de advocaat opdracht aan de notaris om een verklaring van erfrecht op te stellen. Daarbij meldt de advocaat dat de kinderen erfgenaam zijn en dat hij de lopende betalingen nog zal verrichten voor zover dat nog kan. De advocaat voldoet vervolgens zijn slotdeclaratie van moeders rekening, waarna deze betaling door de bank wordt teruggedraaid.

Volgens klager had de notaris onder andere de familie moeten waarschuwen dat de advocaat de lopende betalingen zou gaan verrichten.

Het hof wijst de klacht af. De notaris had in dit geval geen reden om nader bij de advocaat te informeren en de familie te waarschuwen. Het hof neemt in aanmerking dat X advocaat was, informatie verstrekke over zijn rol en dat hij slechts de lopende betalingen zou verrichten voor zover mogelijk. Dit strookt met artikel 3:73 lid 2 en 3 BW. Een gevolmachtigde is na het overlijden van de volmachtgever een jaar bevoegd om rechtshandelingen te verrichten die niet zonder nadeel kunnen worden uitgesteld. De notaris heeft uit deze mededelingen niet behoeven af te leiden dat X (daarnaast) van plan was zijn slotdeclaratie te betalen.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 16-06-2015

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2015:2269

Zaaknummer: 200.157.121/01 NOT

Rechters: W.J.J. Los, A.M.A. Verscheure en P. Blokland

Wetsartikelen: 17 WNA

RECHTSPRAAK

Onbeheerde, negatieve nalatenschap. Hypotheekachterstand na overlijden. Rechtbank benoemt vereffenaar. Publicatie.

Erflaters nalatenschap is onbeheerd. Na erflaters overlijden zijn hypotheekachterstanden ontstaan, de nalatenschap is waarschijnlijk negatief. De hypotheekhouder verzoekt benoeming van een vereffenaar, zodat de woning verkocht kan worden (art. 4:204 BW). De rechtbank willigt het verzoek in.

Publicatie van de benoeming op internet volstaat volgens de rechtbank (art. 4:206 lid 6 BW).

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 12-06-2015

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2015:6738

Zaaknummer: C-09-488895 - HA RK 15-197

Rechters: M.E. Groeneveld-Stubbe

Wetsartikelen: 4:204 BW en 4:206 BW

RECHTSPRAAK

***Onbeheerde nalatenschap. Hypotheekachterstand na overlijden.
Rechtbank benoemt vereffenaar. Publicatie.***

Erflaters nalatenschap is onbeheerd. Na erflaters overlijden zijn hypotheekachterstanden ontstaan. De hypotheekhouder verzoekt benoeming van een vereffenaar, zodat de woning verkocht kan worden (art. 4:204 BW). De rechtbank willigt het verzoek in.

Publicatie van de benoeming op internet volstaat volgens de rechtbank (art. 4:206 lid 6 BW).

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 13-05-2015

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2015:6770

Zaaknummer: C-09-484474 - HA RK 15-102

Rechters: G.H.I.J. Hage

Wetsartikelen: 4:204 BW en 4:206 BW

RECHTSPRAAK

Onbeheerde, negatieve nalatenschap. Hypotheekachterstand na overlijden. Rechtbank benoemt vereffenaar. Publicatie.

Erflaters nalatenschap is onbeheerd. Na erflaters overlijden zijn hypotheekachterstanden ontstaan, de nalatenschap is waarschijnlijk negatief. De hypotheekhouder verzoekt benoeming van een vereffenaar, zodat de woning verkocht kan worden (art. 4:204 BW). De rechtbank willigt het verzoek in.

Publicatie van de benoeming op internet volstaat volgens de rechtbank (art. 4:206 lid 6 BW).

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 16-04-2015

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2015:4272

Zaaknummer: C-09-486363 - HA RK 15-140

Rechters: G.H.I.J. Hage

Wetsartikelen: 4:204 BW en 4:206 BW

RECHTSPRAAK

***Impasse beneficiaire erfgenamen. Rechter benoemt vereffenaar.
Publicatie.***

Erflaters nalatenschap is beneficiair aanvaard. De erfgenamen zijn vervolgens niet in staat gebleken om in onderling overleg tot afwikkeling te komen. De impasse kan slechts door een vereffenaar worden doorbroken, aldus verzoekers (art. 4:203 BW). De rechtbank willigt hun verzoek in.

Publicatie van de benoeming op internet volstaat volgens de rechtbank (art. 4:206 lid 6 BW).

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 09-04-2015

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2015:3995

Zaaknummer: C-09-481606 - HA RK 15-29

Rechters: M.E. Groeneveld-Stubbe

Wetsartikelen: 4:203 BW en 4:206 BW